

Tulanetin lausunto asiaan: HE 138/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Viite: Kirjallisen lausunnon pyyntö eduskunnan valtiovarainvaliokunnalta 17.10.2025

Tulanet kiittää mahdollisuudesta lausua lakimuutoksesta. TKI-toiminnan keskeinen rooli tuottavuuden kasvattamisessa, elinkeinoelämän uudistamisessa ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin vahvistamisessa on laajasti tunnustettu. Pitkäjänteinen ja ennakoitava julkinen T&K-rahoitus on ratkaisevan tärkeää, jotta TKI-toiminta voi tuottaa siltä odotettua vaikuttavuutta. T&K-rahoituslaki oli merkittävä edistysaskel T&K-rahoituksen ennakoitavuuden ja pitkäjänteisyyden parantamiseksi. Tulanet pitää tärkeänä, että vuoden 2030 suhteellisesta T&K-rahoituksen tavoitetasosta pidetään kiinni myös uudessa lakiehdotuksessa. Vaikka T&K rahoituksen pienenemiseen vuosina 2026 ja 2027 johtava lakimuutos on julkisen talouden tilanne huomioiden ymmärrettävä, katsomme, että se voi heikentää luottamusta T&K-rahoituksen ennakoitavuuteen.

Esityksen vaikutusten arvioinnissa todetaan, että esitettävän lakimuutoksen myötä valtion T&K-rahoituksen määrä vähenee noin 1,3 prosentilla vuosina 2026 ja 2027, millä ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta tuen saajiin. On kuitenkin huomioitava, että valtaosa vuosien 2026 ja 2027 T&K-rahoituksesta on jo sidottu aiemmillä päätöksillä, joten kohdentamattoman rahoituksen määrään esityksellä on merkittävä vaikutus. Esityksestä ei käy ilmi, paljonko kohdentamatonta rahoitusta on käytettävissä vuosille 2026 ja 2027.

Tulanet pitää tärkeänä, että tulevissa T&K-rahoituslakiin pohjautuvissa rahoituspäätöksissä huomioidaan monivuotiseen T&K-rahoitus suunnitelmaan sisältyvä ajatus TKI-järjestelmän tasapuolisesta kehittämisestä. Valtion tutkimuslaitoksille on toistaiseksi myönnetty T&K-rahoituslain pohjalta tiettyyn toimintaan kohdistettuja ja lähes yksinomaan määräaikaista rahoituksia samaan aikaan, kun muille sektoreille on myönnetty pysyviä yleisesti TKI-toimintaa vahvistavia rahoituksia. Lisäksi tutkimuslaitosten rahoitus tulee vähenemään hallituksen säästö- ja sopeutustoimien takia 2027 mennessä pysyvästi yhteensä noin 50 M€, mistä osa tulee kohdistumaan säästöinä niiden yhteiskuntaa ja elinkeinoelämää palvelemaan TKI-toimintaan samalla kun tiedontuotannon kustannuksiin kohdistuu nousupaineita. Tulevissa T&K-rahoituspäätöksissä tulee varmistaa, että valtion tutkimuslaitoksilla säilyy toimintaedellytykset ja mahdollisuus tukea yhteiskunnan ja elinkeinoelämän uudistumista myös jatkossa.

Helsingissä 20.10.2025

Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanet

Petteri Taalas, puheenjohtaja

Sanna Marttinen, toiminnanjohtaja

Tutkimuslaitosten yhteenliittymä Tulanetin jäsenet:

Geologian tutkimuskeskus, Ilmatieteen laitos, Luonnonvarakeskus, Maanmittauslaitos, Ruokavirasto, Suomen ympäristökeskus, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Terveystieteiden tutkimuskeskus, Työterveyslaitos, Ulkopoliittinen instituutti ja Valtion taloudellinen tutkimuskeskus